אישים באגרות הראי"ה

אלעזר משה סלוצקין

איש עסקים ונדבן ממלבורן שבאוסטרליה, מחותנו של הרב קוק · תרכ"ח–תש"ו (1868–1945)

2 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

אלעזר משה סלוצקין נולד בשנת תרכ"ח (1868) ונפטר בשנת תש"ו (1945). היגר מרוסיה למלבורן שבאוסטרליה, ועשה שם הון רב ממפעל בגדים. תמך בקביעות במוסדות ובנצרכים ביפו ובירושלים, ורכש בית ומטעים ברחובות.

אחותו לאה נישאה בשנת תרס"ה (1905) לר' שאול חנה הכהן קוק, אחיו של הרב קוק, ולכן הרב קוק פונה אליו כאל מחותנו.

הרב קוק על סלוצקין

בשנת תרע"א (1911) הרב קוק פונה אל סלוצקין לעזור לבית היתומים שייסד ר' יהושע לייב דיסקין בירושלים, שעמד ליפול בגלל המשבר (כרך ב', אגרת שנד). בימי מלחמת העולם הראשונה, כשהרב קוק היה בלונדון, דרכו של סלוצקין הגיעה הידיעה על שלום בני המשפחה בארץ (כרך ג', אגרת תתנח).

האגרות

כרך ב', אגרת שנד: הרב קוק מבקש מסלוצקין להציל את בית היתומים של ר' יהושע לייב דיסקין בירושלים.

"אחד מהמוסדים, שאין לפקפק בגודל התועלת שהם מביאים, בירושלים, הוא בית היתומים מיסוד גאון ישראל ריל"ד ז"ל"

כרך ג', אגרת תתנח: אל בנו הרצי"ה: ממברק של סלוצקין מאלכסנדריה נודע שבני המשפחה בשלום.

"שהגיעה לנו ממר סלוצקין נ"י מאלכסנדריא"

ראו גם

גיסו, ר' שאול חנה הכהן קוק. (לדף)

נוסח האגרות – עם ביאור

2 האגרות שבהן נזכר סלוצקין, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת שנד

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ח אדר תרע"א - יפו **נמען:** מחותנו, הגביר אלעזר משה סלוצקין

הרב קוק מבקש מסלוצקין להציל את בית היתומים שייסד ר' יהושע לייב דיסקין בירושלים, בראשות ר' יצחק ירוחם. בגלל המשבר הוא עומד ליפול, ושלוש מאות יתומים עלולים ליפול בידי המיסיון. בירושלים נאספו 600 נפוליאונים, וחסרים 300. במקום לפזר את נדבותיו לשמחת בר המצווה וחנוכת הבית, שירכז אותן כאן.

עיקרי הדברים

- הצלת בית היתומים של ר' יהושע לייב דיסקין.
- סכנת המיסיון.
- ריכוז הנדבות.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1]. עה"ק[2] יפו ת"ו[3], כ"ח אדר תרע"א[4]

לכבוד ידיד לבי ונפשי, מחו' הרב הגביר האדיר צדיק ונשגב מוהר"ר[5] אלעזר משה סלוצקין שליט"א[6], שלו'[7] וברכה באהבת עולמים.

אדוני יקירי,

כנטל החול קשה לי [קשה לי כמשא החול (על פי משלי כז, ג)] לבא לפני כבודו בהצעות בעניני צדקות. כי אין לי כל חשבון לעורר רוח מלא נדבות ושש לעשות צדק שכמותו. על איזה דבר-צדקה, כי הלא ת"ל[8] ידו ולבו יחד פתוחים הם תמיד לכל טוב, ביד ברכת ד' ויראת ד' יחד הטובות עליו.

אבל אין למדין מן הכללות, [אבל אין ללמוד מן הכלל (עירובין כז)] והשעה הזאת למצב ירושלים יוצאת היא מן הכלל, ובגללה אני מוכרח לצאת מגדרי ולכתוב לכבוד הדרתו בקצרה, וברוח צדק ויושר אשר בלבבו ישפט, ויהי ד' עמו.

אחד מהמוסדים, שאין לפקפק בגודל התועלת שהם מביאים, בירושלים, הוא בית היתומים מיסוד גאון ישראל ריל"ד[9] ז"ל[10]. [בית היתומים "דיסקין" בירושלים, שייסד הרב יהושע לייב דיסקין] נוסף לגודל ערכו עומד בראשו איש נקי הדעת במדה עליונה מאד הגאון ר' יצחק ירוחם [11] [הרב יצחק ירוחם דיסקין, בנו של מייסד בית היתומים] שי'[12]. עתה, מפני המשבר, נודע לי, שאם לא יחושו נדיבים מצויינים לעזרתו מהרה, עומד הוא בסכנת נפילה ח"ו[13]. כמה נוראה ואיומה היא הצרה, אם ח"ו בית זה יתמוטט, אין לתאר ולשער. אם שלש מאות היתומים ויותר יתפזרו לכל רוח, חלילה, מאין משען ומאין הדרכה, והמיסיון כחתף תארוב לצודד [והמיסיון הנוצרי אורב כשודד (על פי משלי כג, כח) לצוד] לה נפשות מאפרוחינו אלה, אוי ואללי [אוי ואבוי] כמה גדול הכאב ונורא השבר. ומכבוד הגאון הנ"ל[14] איש האמת נשיא הבית נודע לי, שהפחד הזה

לא פחד שוא הוא. לרגלי המשברים נלחץ גם הבית הזה, האמנה נפסקה והנוגשים נוגשים, [האשראי נפסק והנושים לוחצים] וד' יודע מה יהי'[15] אחרית דבר.

אבל לאשרנו לא נטבע המוסד הזה בחובות כ"כ[16] מרובים, עד שלא תוכל ההצלה לבא בסיוע ממוצע. ובהשתדלות יודעי יקרת ערך הבית, נאסף בירושלים עצמה לערך סך שש מאות נאפ', נדבות והלואות. אמנם חסר עדיין עוד סכום שלש מאות נאפ', להעמיד את המצב על בסיס נכון. מוכרח אני שלא להתעלם ולקרא את כבודו להיות בעת כזאת מראשי המצילים.

איני יכול לקצב איזה חלק וכמה יקח כבודו בזה, אבל אחת אומר בבטחה, כי כל אשר נדבה רוחו הטהורה, לכבוד שמחות לבבו ליום הבר-מצוה של הבן היקר שי' לאיו"ט[17], וחנוכת הבית לשמחה וברכה ואריכות ימים ושנים, אל נא יפזרם אדוני בעת-צרה כזאת לירושלים לפרורים קטנים. יקבץ נא את כל אלה והיו בידו לאגודה אחת פועלת צדקה רבה, אשר תעמיד על עמדה בית נכון ונשא בישראל.

חושב אני שדברי המעטים יספיקו ללב מלא צדקת ד', כהדרת כבוד חביבי. והנני חותם בכל רגשי כבוד וברכת אהבה נאמנה וצפית ישועה קרובה על ציון ועל מקראיה, [ישעיהו ד, ה] כנפשו הרוממה ונפש מחותנו קשור באהבתו בכל לב,

הק' אברהם יצחק ה"ק

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרע"א - השנה תרע"א (1910/1911)
5. מוהר"ר - מורנו הרב רבי
6. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
7. שלו' - שלום
8. ת"ל - תודה לא-ל
9. ריל"ד - רבי יהושע לייב דיסקין
10. ז"ל - זכרונו לברכה
11. ר' - רבי
12. שי' - שיחיה
13. ח"ו - חס ושלום
14. הנ"ל - הנזכר לעיל
15. יהי' - יהיה
16. כ"כ - כל כך
17. לאיו"ט - לאורך ימים טובים

אגרות הראי"ה – כרך ג' – אגרת תתנח

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ה כסלו (חנוכה) תרע"ח - לונדון **נמען:** בנו, הרב צבי יהודה

ממברק של סלוצקין מאלכסנדריה נודע שבני המשפחה ברחובות בשלום. ירושלים נכבשה בידי הבריטים, ויש תקווה לשמוע על ההורים. הרב קוק היה בליברפול ביסוד ישיבה, ושם הגיעה הבשורה על כיבוש ירושלים. הרב קוק מצטער שהרצי"ה מתעכב בכתיבה.

עיקרי הדברים

- שלום המשפחה ברחובות.
- כיבוש ירושלים.
- ישיבה בליברפול.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], כ"ה דחנוכה תרע"ח[2] [כ"ה בכסלו תרע"ח, היום הראשון של חנוכה (10 בדצמבר 1917), יום אחרי כניעת ירושלים לצבא הבריטי] לונדון.

בני מחמדי שליט"א[3], תל"י[4] על החוה"ש[5] אשר עמנו. והנה כבר הודענוך מהדעפעשע [מהמברק] שהגיעה לנו ממר סלוצקין נ"י[6] מאלכסנדריא, שבא לו מכתב מאלטע של שאול חנה שי'[7] שת"ל[8] שלו'[9] להם ולהילדים ולכל המשפחה, וזה הרגיע מעט את רוחנו. ושלחנו לו מכתב והליטונו מכתבים להם ובקשנוהו שישלח לידם. אולי יחנן ד' ונזכה לקבל מהם מכתבים בקרוב. וכעת כאשר ת"ל[10] ירושת"ו[11] נלכדה ע"י[12] הבריטים, [הצבא הבריטי בפיקוד הגנרל אלנבי כבש את ירושלים בחנוכה תרע"ח (דצמבר 1917)] יש תקוה שנתודע ג"כ[13] משלו'[14] הורינו שי'. אמנם כעת הננו מצטערים מאד על אשר נתאחרו דבריך כ"כ[15], אחרי אשר כתבת שהנך מתעתד לנסוע לס"ט גלין. [לסנקט גאלן שבשווייץ] ולמה זה תאחר ככה מלהודיענו משלומך הטוב, היום שלחנו דעפעשע לניישאטל לדרש שלומך, וגם מר אשר שטרנבוך הבטיח לשלח דעפעשע לאביו לדרש עליך. נא ונא בני יקירי אל תעכב את דבריך, והרגיע רוחנו הצמא ומשתוקק מאד לדעת שלומך הטוב ומצב בריאותך וכל אשר אתך.

הנני מוטרד בהרבה טרדות מאד. הייתי שבוע דנא בליוורפאל [בליברפול שבאנגליה] על שמחת יסוד ישיבה שמה. ושמה הגיעה לנו השמועה, הממלא את לבבנו רוח תקוה והתעודדות עליונה מרכישת ירושת"ו. הרבה הרבה ראוי כעת לדבר ולהעיר. ובחסדי השי"ת[16] כשנזכה לשמח באור טל של דבריך להשיב את נפשנו נוכל לסדר הענינים העומדים ברום עולם בסידור קצת. והנני כופל את בקשתי ממך בני יקירי למהר ולשמחנו בתכיפות משלומך הטוב. ודי ישפות שלו' לכולנו, וימהר לנו אור ישועתו וחסדו. כנפשך היקרה ונפש אביך המצפה לתשועה ואורה,

הק' אברהם יצחק ה"ק

---

1. ב"ה - ברוך השם

2. תרע"ח - השנה תרע"ח (1917/1918)
3. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
4. תל"י - תודה לא-ל יתברך
5. החוה"ש - החיים והשלום
6. נ"י - נרו יאיר
7. שי' - שיחיה
8. שת"ל - שתודה לא-ל
9. שלו' - שלום
10. ת"ל - תודה לא-ל
11. ירושת"ו - ירושלים תבנה ותכונן
12. ע"י - על ידי
13. ג"כ - גם כן
14. משלו' - משלום
15. כ"כ - כל כך
16. השי"ת - השם יתברך